16/05/2019

Καππαδόκες έχουν ανοίξει πάνω από 25 εκκλησίες, κλειστές από το 1924

/ Ορθόδοξες Προβολές

Η καρδιά του ελληνισμού και της ορθοδοξίας συνεχίζει να χτυπά στα εδάφη της Καππαδοκίας από τα πανάρχαια χρόνια. Σε αυτή τη γη μεγαλούργησαν μεταξύ άλλων ο Μέγας Βασίλειος, ο Γρηγόριος ο Θεολόγος, ο Άγιος Ιωάννης ο Ρώσος. Με τη Συνθήκη της Λωζάννης (1924), το μεγαλύτερο μέρος των προσφύγων από την Καππαδοκία κατέφυγε στην Ελλάδα, αν και οι πρώτοι πρόσφυγες είχαν περάσει τα σύνορα από το 1922, αμέσως μετά την καταστροφή της Σμύρνης. Ερχόμενοι στην Ελλάδα, παρέμειναν (αναγκαστικά) για μεγάλο διάστημα στον Πειραιά. Έπειτα διασκορπίστηκαν κυρίως στη Μακεδονία και τη Θράκη αλλά και στην υπόλοιπη επικράτεια.

Είναι χαρακτηριστικό ότι στην Κρήτη, στον νομό Ηρακλείου, υπάρχουν σήμερα 16 χωριά Καππαδοκών. Επίσης, στην Κέρκυρα, την Καλαμάτα, τη Χίο, τη Νάξο βρίσκουμε σήμερα, μεταξύ άλλων, οργανωμένες κοινότητες Καππαδοκών. Σωματεία αρχίζουν να ιδρύονται το 1924 στην Αθήνα και συγκεκριμένα από τα πρώτα ήταν αυτό της Νέας Σινασού στον Πειραιά. Διόλου τυχαίο, καθώς η Σινασός αποκαλούνταν η «Αθήνα της Καππαδοκίας», αποτελούμενη από αστικό και πλούσιο

πληθυσμό, σε αντίθεση με τα υπόλοιπα χωριά της Καππαδοκίας. Βρισκόταν σε μεγάλη ακμή και οι μαθητές μάθαιναν τα ελληνικά από τους δασκάλους που έρχονταν γι’ αυτό τον σκοπό από την Ελλάδα.

«Κινητή Βασιλειάδα»

Σε πάνω από 400.000 υπολογίζονται σήμερα τα μέλη των καππαδοκικών ενώσεων στην Ελλάδα, όπως αναφέρει στην *Ορθόδοξη Αλήθεια* ο κ. Θεοφάνης Ισαακίδης, πρόεδρος της Πανελλήνιας Ένωσης Καππαδοκικών Σωματείων –και με καταγωγή από την Καππαδοκία–, η οποία ιδρύθηκε το 2008 και σήμερα αριθμεί 53 μέλη-σωματεία. Η Ένωση δραστηριοποιείται συγχρόνως και στο πεδίο του ανθρωπιστικού έργου. Με πρωτοβουλία του κ. Ισαακίδη έχει δημιουργηθεί μια ομάδα από 30 γιατρούς (Καππαδόκες στην καταγωγή) η οποία έχει εξετάσει τα τελευταία πέντε χρόνια πολύ μεγάλο αριθμό ασθενών σε απομακρυσμένα χωριά της Ελλάδας. Η μονάδα αυτή έχει ονομασθεί «Κινητή Βασιλειάδα» προς τιμήν του έργου και της προσφοράς του Αγίου Βασιλείου στην Καισάρεια.

Image not found or type unknown

(Φωτ.: Facebook / Ένωση Καππαδοκών Μικρασιατών Κρήτης)

Έχουν απομείνει σήμερα μικρές εστίες ελληνισμού στα χωριά της Καππαδοκίας;

Υπάρχουν, βέβαια, αλλά προσπαθούμε να πλησιάζουμε πολύ διακριτικά όσους έχουν απομείνει εκεί, κάποιες μεμονωμένες οικογένειες οι οποίες γνωρίζουν ότι είναι απόγονοι χριστιανών ορθοδόξων. Πριν από έξι χρόνια είχαμε κάνει μια επιτόπια έρευνα σε κάποια χωριά όπου δεν μιλάνε τα ελληνικά αλλά μόνο την τουρκική γλώσσα. Πολλές γυναίκες που είχαν απομείνει εκεί παντρεύτηκαν μουσουλμάνους και τα ονόματά τους είναι εκτουρκισμένα. Όπως ήταν αναμενόμενο, δεν μπορούσαν να ασκήσουν τα θρησκευτικά καθήκοντά τους.

Όταν επισκέφθηκα το χωριό Χαλβάντερε, άκουσα μια ιστορία σχετικά με μια γυναίκα η οποία παρέμεινε στην Καππαδοκία, παντρεύτηκε Τούρκο και έκανε τέσσερα παιδιά. Η γυναίκα αυτή διατηρούσε κρυφά ένα τετράδιο στο οποίο από τη μια πλευρά έγραφε τα ονόματα των παιδιών της στα τουρκικά και από την άλλη έγραφε τα ελληνικά ονόματα που τους είχε δώσει η μητέρα τους. Θυμάμαι ακόμη με συγκίνηση που επισκεφθήκαμε τη Μαλακοπή το 2005 με τον Πατριάρχη και λειτουργήσαμε στην Εκκλησία των Αγίων Θεοδώρων.

> Με πλησίασε μια Τουρκάλα, κρατώντας ένα παιδί στην αγκαλιά της, και μας είπε συγκινημένη στα τουρκικά: «Η γιαγιά μου ήταν Ελληνίδα!».

Υπάρχουν πολλές τέτοιες περιπτώσεις απογόνων Ελλήνων της Καππαδοκίας, οι οποίοι σήμερα θεωρούνται και ζουν κανονικά ως Τούρκοι πολίτες. Από την άλλη πλευρά, πρέπει να τονίσουμε ότι δεν γνωρίζουμε ακριβώς πόσοι είναι σήμερα οι εναπομείναντες απόγονοι των ορθόδοξων Ελλήνων της Καππαδοκίας.

Σε ποια κατάσταση βρίσκονται σήμερα οι ορθόδοξες εκκλησίες της Καππαδοκίας;
Σύμφωνα με μελέτη του Πατριαρχείου, οι εκκλησίες προσδιορίζονται σε 1.600. Όποιες εκκλησίες μετετράπησαν σε εκκλησιές-τζαμιά έχουν συντηρηθεί και παρουσιάζουν μια καλή εικόνα. Το αξιοπερίεργο είναι ότι σε μερικές από αυτές έχουν διατηρήσει κάποια στοιχεία, όχι από διάθεση σεβασμού, αλλά μόνο και μόνο από αισθητικής άποψης. Δεν μπορούσαν με κανέναν τρόπο οι Τούρκοι να κατασκευάσουν κομψοτεχνήματα όπως εκείνα που έκαναν οι Έλληνες τεχνίτες. Για παραδειγμα, έχουν κρατήσει το ξυλόγλυπτο τέμπλο στον Άγιο Γρηγόριο στην Καρβάλη, που είναι δώρο του τσάρου της Ρωσίας Νικόλαου Α΄, όπως και τον άμβωνα στην ίδια εκκλησία. Άλλο παράδειγμα είναι οι Ταξιάρχες στη Μαλακοπή, όπου και εκεί έχουν κρατήσει το τέμπλο και τον άμβωνα, χωρίς, φυσικά, την παρουσία εικόνων.

Υπάρχει μια ιδιαιτερότητα στο Φερτέκι, ένα χωριό έξω από τη Νίγδη, όπου εκεί έχουν μετατρέψει τον ναό των Ταξιαρχών σε τζαμί, κρατώντας όλες τις αγιογραφίες του Ιερού. Αυτές είναι σκεπασμένες με σεντόνι, ώστε να μην προκαλούν τον μουσουλμάνο που πάει να προσευχηθεί. Όταν επισκέπτεσαι τον ναό αυτό, σε παίρνει από το χέρι ο ιμάμης και σε ξεναγεί. Συγχρόνως, σου εξηγεί ότι αυτές οι αγιογραφίες «είναι δικές σας». Σηκώνει το σεντόνι και εμείς οι Έλληνες βλέπουμε τον Παντοκράτορα, την Παναγία, τους αγγέλους κ.ά. Δεν έχει γίνει καμία καταστροφή στις αγιογραφίες του Ιερού.

Image not found or type unknown

Ο Θεοφάνης Ισαακίδης (φωτ.: radiomax.gr)

Με ποια αφορμή ανοίγουν κάποιες από αυτές τις εκκλησίες για τους Έλληνες πιστούς;
Για να τελεστεί μια θεία λειτουργία ή κάποια άλλη εκδήλωση θρησκευτικού χαρακτήρα, θα πρέπει να δώσουν άδεια τρία υπουργεία. Το θετικό είναι ότι τα

τελευταία επτά χρόνια καταφέραμε να λειτουργήσουμε σε αρκετές εκκλησίες οι οποίες παρέμεναν κλειστές από το 1924! Ανοίξαμε πάνω από 25 ναούς. Είναι πολύ συγκινητικό να πηγαίνεις σε μια εκκλησία και να λειτουργείς έστω και χωρίς να έχει γίνει συντήρηση. Απλώς, προηγείται καθαρισμός και φροντίδα του χώρου, πείθοντας τους ντόπιους να συμβάλλουν σε κάποιες στοιχειώδεις βελτιώσεις.

> Οι εκκλησίες αυτές από μόνες τους συντηρήθηκαν ενάντια στη μοίρα της φθοράς, όπως λέει και ο Σεφέρης.

Η Εκκλησία των Αγίων Κωνσταντίνου και Ελένης στη Σινασό είναι η μοναδική εκκλησία για την οποία έχει άδεια το Ορθόδοξο Πατριαρχείο και τη λειτουργούμε όποτε εμείς θέλουμε. Μάλιστα, επιτρέπεται στους πιστούς που την επισκέπτονται να κάνουν και Ανάσταση εκεί! Στη δε Καρβάλη τελέστηκε στην εκκλησία του Αγίου Γρηγορίου ακόμη και περιφορά Επιταφίου! Όσο για την εκκλησία στο Μιστί, εκεί δεν δόθηκε άδεια, με την επίσημη δικαιολογία από τις Αρχές ότι δεν έχουν ολοκληρωθεί οι εργασίες ανακαίνισης από τον εργολάβο.

Ναι μεν όλα αυτά είναι θετικά γεγονότα, αλλά από ελληνικής πλευράς ποιες ενέργειες έχουν γίνει;
Τα τελευταία οκτώ χρόνια προσπαθούμε οργανωμένα παρά τις οικονομικές δυσκολίες να πηγαίνουν επί τόπου άτομα με ειδικές γνώσεις. Έτσι, λοιπόν, επισκεφθήκαμε μαζί με την κ. Λίνα Μενδώνη από το υπουργείο Πολιτισμού το χωριό Μιστί, με σκοπό τη συντήρηση της εκκλησίας του Αγίου Βλασίου με τους 10 τρούλους. Οι εργασίες ανακατασκευής της εκκλησίας σχεδόν έχουν ολοκληρωθεί και, ως μνημείο παγκόσμιας κληρονομιάς, έχει πάρει άλλα 100 χρόνια ζωής. Έχει γίνει μια πάρα πολύ καλή συντήρηση και τώρα προσπαθούμε να πάρουμε ένα σχετικό κονδύλι για τη βελτίωση των αγιογραφιών.

Η εκκλησία των Αγίων Θεοδώρων στη Μαλακοπή Καππαδοκίας

Παρόμοιες εργασίες συντήρησης έγιναν στην εκκλησία του Αγίου Γεωργίου στον Πόρο, τόπο καταγωγής της γνωστής οικογένειας Μποδοσάκη. Επισκέπτομαι την περιοχή τρεις φορές το χρόνο και έρχομαι σε επαφή με τις τοπικές Αρχές. Σκοπός μας είναι να τους κάνουμε να καταλάβουν ότι αυτά τα μνημεία πρέπει να συντηρηθούν, επειδή είναι παγκόσμια κληρονομιά, ανήκουν σε όλο τον κόσμο.

Πράγμα που δεν είναι και τόσο εύκολο να γίνει κατανοητό και να τηρηθεί απαρέγκλιτα στην πράξη.
Σίγουρα, έτσι είναι η πραγματικότητα. Όλα τα βλέπουν με βάση το κέρδος. Εάν βλέπουν ότι θα τους αποφέρει οφέλη, θα προχωρήσουν στην αποκατάσταση ενός

μνημείου. Υπάρχουν και περιοχές τις οποίες επισκέπτεται πολύ κόσμος από την Ελλάδα. Αυτοί δίνουν χρήματα στις τοπικές Αρχές για να γίνει καθαρισμός και άλλες εργασίες. Όταν όμως τελειώνει η επίσκεψη και φεύγουν, τότε όλα εγκαταλείπονται στην τύχη τους και ρημάζουν, καταστρέφονται με το πέρασμα του χρόνου.

> Δεν μπορείς να περιμένεις από έναν λαό που δεν είναι μορφωμένος να σεβαστεί την ιστορική και συναισθηματική αξία που έχει ένας ναός για εμάς τους Έλληνες.

Δεν μπορείς να τους πείσεις ότι ο σκοπός είναι καθαρά ηθικός και συναισθηματικός, λόγω της ιστορίας των παππούδων σου! Ο ισχυρός δεσμός που είχαν κλήρος και λαός και η άρρηκτη σχέση με έθιμα και συνήθειες.

Ποιες είναι οι σημαντικότερες δραστηριότητες με θρησκευτικό χαρακτήρα των Καππαδοκών;
Όταν μιλάμε για Καππαδοκία, το μυαλό όλων πηγαίνει στην ορθοδοξία. Χαρακτηρίζεται δε ως η «αγιοτόπος Καππαδοκία». Υπήρχε ένα βαθύ θρησκευτικό συναίσθημα που συμβάδιζε με όλες τις συνήθειες και την καθημερινότητα των κατοίκων εκεί. Υπήρχε ένας ισχυρός δεσμός ανάμεσα σε κλήρο και λαό. Η ζωή τους ήταν άρρηκτα συνδεδεμένη με τα έθιμα και τις συνήθειες αυτές τις οποίες διατήρησαν όταν ήρθαν στη μητέρα πατρίδα. Τέτοιο είναι και το έθιμο του Αγίου Βασιλείου, το οποίο διατηρείται ακόμη και σήμερα σε όλα τα χωριά που βρίσκονται στην περιοχή των Φαράσων, γενέτειρα του Αγίου Αρσενίου και του Αγίου Παϊσίου του Νεότερου, και ονομάζεται «αγιοβασιλειάτικος χορός».

Όταν ο Ιουλιανός ο Παραβάτης, Βυζαντινός αυτοκράτορας, θέλησε να κάψει τα χωριά της περιοχής, τον υποδέχθηκε ο Μέγας Βασίλειος με την ιδιότητα του επισκόπου. Ήταν τέτοιες η ακτινοβολία του Βασιλείου και η δύναμη του λόγου του, ώστε θαμπώθηκε ο Ιουλιανός και εγκατέλειψε τα σχέδιά του. Ζήτησε μόνο να του δώσουν ένα μεγάλο ποσό ως λύτρα. Πάνω σε αυτό το γεγονός στηρίζεται η ιστορία της βασιλόπιτας, σύμφωνα με την οποία ζητά ο Άγιος από όλες τις οικογένειες να δώσουν τα τιμαλφή τους στον Ιουλιανό, ώστε να μην κάψει τα χωριά. Όταν όμως έμαθαν ότι ο Ιουλιανός είχε σκοτωθεί στη μάχη, ο Άγιος Βασίλειος αποφάσισε να επιστρέψει τα τιμαλφή. Επειδή όμως δεν ήξερε σε ποιον ανήκαν, είπε στις γυναίκες να φτιάξουν μικρές πίτες, όπου εκεί έβαλε όλα τα τιμαλφή και τα μοίρασε στον κόσμο μετά τη θεία λειτουργία. Κάθε οικογένεια –σύμφωνα με την παράδοση– ανοίγοντας το ψωμάκι, έβρισκε αυτό που είχε δώσει!

Ένα άλλο έθιμο σχετίζεται με τους Προκοπιείς, τους καταγόμενους από το

Προκόπι, οι οποίοι έχουν εγκατασταθεί σήμερα στη Χαλκίδα. Έχουν μεταφέρει εκεί το σκήνωμα του Αγίου Ιωάννη του Ρώσου όπως και τις λατρευτικές συνήθειες. Αλλά και οι προερχόμενοι από το Μιστί έχουν μεταφέρει τα δικά τους έθιμα στην Αλεξανδρούπολη. Στο Μιστί βρίσκεται η εκκλησία με τους 10 τρούλους, η μεγαλύτερη εκκλησία της Ανατολής, της οποίας η ανακαίνιση ολοκληρώθηκε φέτος. Στη Νέα Καρβάλη, όπου βρίσκεται και το σκήνωμα του Αγίου Γρηγορίου, τηρείται το έθιμο με τα σάγια. Ανάβουν φωτιές από το προηγούμενο βράδυ, τραγουδάνε και χορεύουν.

Πηγή: «Ορθόδοξη Αλήθεια»/ www.pontos-news.gr